

personajului, dar transformarea din partea a doua, când decide să încalce regulamentele din impuls umanitar, este mai puțin convingătoare. Ar fi trebuit să se vadă dinainte unele semne discrete, care să te facă să presimți schimbarea la față. Bogdan Talașman nu pătrunde suficient personajul președintelui de firmă, individ antipatic și coțcar. Alegând abordarea unilaterală, ar fi trebuit să împingă portretizarea mai departe, spre grotesc. Alternativ, dacă miza pe complexitate, trebuia să sublinieze mai bine contradicțiile interne ale personajului. Așa cum stau lucrurile, acesta rămâne cam nesărat.

Doi îngerași grațioși, Corina Aldea și Traian Vlaș, propun intermezzi dansante, care rup ritmul spectacolului, fără mare câștig vizual, deoarece coregrafia, deși aparține lui Răzvan Mazilu, este banală. Andrada Chiriac a conceput un decor „feeric”, mai potrivit cu o poveste pentru copii decât cu o meditație asupra morții. Mai bune sunt costumele datorate lui Vladimir Turturică, îndeosebi cel al Valentinei Popa. Ilustrația muzicală, de regulă unul dintre punctele tari ale *brand*-ului Barb, este aici stânjenitor de redundantă. Să pui sos de Rahmaninov peste budinca lui Schmitt riscă să provoace o criză de glicemie.

Teatrul Mic din București – Hotelul dintre lumi de Eric-Emmanuel Schmitt. Regia, scenariul și ilustrația muzicală: Alice Barb. Decorul: Andrada Chiriac. Costumele: Vladimir Turturică. Coregrafia: Răzvan Mazilu. Cu: Ovidiu Niculescu (*Julien Portal*), Valentina Popa (*Laura*), Mihai Dinvale (*Astronomul*), Adriana Șchiopu (*Marie*), Bogdan Talașman (*Președintele*), Mihaela Rădescu (*Doctorul S1*), Ana Bart (*Doctorul S2*), Traian Vlaș (*Îngerul 1*), Corina Aldea (*Îngerul 2*). Data premierei: 25 septembrie 2009.

Cum trebuie reluată o piesă uitată

Pentru stagiunea de vară, Teatrul Metropolis a decis să joace câteva piese ușoare și amuzante, între care *Fantoma, dragostea mea!* după *Blithe Spirit* de Noel Coward. Mărturisesc că sunt un mare amator de teatru de salon, bazat pe replici prompte și situații extravagante. Îmi doresc să revăd piesele unor autori demodați ca Shaw, Maugham, Guitry sau Coward. Cu toate acestea, spectacolul de față, deși realizat cu profesionalism, m-a decepționat. Am apreciat intenția, concepția, interpretarea și realizarea, dar nu m-am prea distrat. În mijlocul buneii dispoziții ale unui public entuziast, îmi venea să spun, ca regina Victoria, „*We are not amused*”.

Am ajuns, poate cam prea repede, la concluzia că reluarea unei asemenea comedii în context post Ionesco, în vremea teatrului postdramatic, este inoportună. Chiar și nostalgicii după verva dialogului riscă să fie dezamăgiți. Ca să mă lămuresc mai bine, am cercetat modul în care a fost recepționată piesa la vremea ei. Am aflat lucruri interesante.

Noel Coward, un autor de succes în West End, a scris piesa într-o săptămână, în 1941. Era perioada războiului, în care Londra a fost bombardată continuu, de la *blitz*-ul din 1940 până la rachetele V1 și V2 din 1944/45. Publicul, care simțea nevoia de a evada din realitatea stresantă, a fost încântat să-și uite, pentru o seară, angoasele, asistând la această comedie trăsniță, ușor morbidă și de un umor negru.

Un scriitor, aflat la a doua căsnicie, organizează o ședință de spiritism, pentru a se inspira în vederea unui nou roman. Medium-ul, o femeie între două vârste, de un farmec pitoresc, invocă spectrul primei soții, decedate. Fantoma este vizibilă doar pentru scriitor, ceea ce naște situații amuzante. Prima soție fusese frivolă, capricioasă și incomodă. A doua este respectabilă și opresivă. Se înțelege că eroul a evoluat de la pasiune la rațiune. Fantoma provoacă un accident, în care soția nr. 2 își pierde viața, iar scriitorul rămâne prada rivalității dintre două fantome. Cinismul vesel era cum nu se poate mai potrivit pentru a fortifica starea de spirit a publicului. Moartea plana asupra orașului, dar, pe scenă, era luată ușor, în cheie comică. Ca o punte între teatru și viață, programul de sală menționa că: „*Dacă se anunță alarma în timpul reprezentației, publicul va fi informat de pe scenă. Cei dornici să se pună la adăpost pot părăsi sala, dar spectacolul va continua*”. Succesul a fost epocal, s-au jucat, pe toată durata războiului, 1997 de reprezentații. Creațiunea rolului mediumului pe scenă, Margaret Rutherford, a jucat și în ecranizarea piesei, alături de, pe atunci, tânărul Rex Harrison.

Succesul este, deci, explicabil, prin circumstanțele neobișnuite în care piesa a fost scrisă și reprezentată. De ce s-ar mai relua astăzi, când ne temem mai mult că ne vom pierde slujba decât viața? Pe de altă parte, Noel Coward a scris, în același gen, piese mai bune, ca, de pildă, *Private Lives*. Cu toate acestea, tot *Blithe Spirit* (titlul original este o aluzie la un celebru vers din Keats) a fost pus în scenă la faimosul Teatru Shubert din New York, în primăvara lui 2009, cu un mare succes de public și de critică. Secretul succesului regizorului Peter Blakemore constă în accelerarea ritmului mecanic al acțiunii până la pierderea sensului, acesta devenind *nonsense*. Or, regia lui Șerban Puiu este respectuoasă față de stilul teatral al anilor '40. Este drept că spectacolul e condus cu gust, iar unele scene, ca de pildă intervertirea portretelor celor două neveste, sunt excelente. Este, însă, gustul altei epoci, care nu e a noastră. Se pare că regizorul român a preferat să dovedească faptul că știe să lucreze „cu stil”, în loc să dinamiteze tocmai stilul. De aici derivă și unele probleme privind jocul actorilor. Gabriela Popescu are partea leului, rolul medium-ului, M-me Arcati. La Teatru Shubert, el este interpretat de Angela Lansbury. La 83 de ani, vedeta americană este plină de vervă, dansează, se dă „în spectacol”, realizează o apariție excentrică, seducătoare. Gabriela Popescu este mult prea stăpânită, fiind amuzantă, pitorească, dar atât. Ea face exact ce trebuie, însă doar atât cât trebuie. Exagerarea este, de acord, riscantă, dar și prudența în păstrarea măsurii este lipsită de șansă. În versiunea ei, M-me Arcati este doar o femeie caraghioasă, în genul autohton al cititoarelor de reviste dedicate fenomenelor paranormale. Nu o poți bănui capabilă de declanșarea, chiar fără voia ei, a unor forțe necontrolabile. Marius Florea Vizante este simpatic și cumsecade, genul de băiat care se lasă în voia femeilor și care este dezorientat de ele. Rolul cerea însă și o doză de demonism. Rupert Everett, pentru care piesa a însemnat debutul său la New York, a adus această nuanță, preferând să dezorienteze în loc să se lase doar dezorientat. În schimb, cele două soții sunt mai bune în spectacolul de la Metropolis decât în cel de la Shubert. Monica Davidescu intuiește și redă excelent portretul englezoaicei din *upper-middle class*, care ia de bune clișeele morale și sociale în care a fost educată. Alexandra Velniciuc, avantajată și de datele fizice, reușește să fie, în rolul fantomei, pe jumătate eterică, pe jumătate carnală. Ea îi tulbură nu doar pe cei de pe scenă, ci și pe cei din sală. Raluca Ghervan și Vasile Flutur, în rolul soților *Bradman*, joacă bine conformismul plat, care trebuie să reliefeze extravaganța situației. Dar, pentru că extravaganța este prea cuminte, contrastul necesar

se pierde. Ioana Ancea are hazul tipic al subretelor de comedie, dar nu valorifică suficient poantele rolului. Decorul Ioanei Popescu este frumos și funcțional, în stilul Coward, dar costumele sunt neinspirate. Scenografa reușește s-o urâtească până și pe Monica Davidescu, punând-o să joace, în luminile rampei, fără ciorapi.

O piesă care nu e o capodoperă merită reluată doar atunci când ea este mai puțin respectată.

Teatrul Metropolis din București – Fantoma, dragostea mea! după *Blithe Spirit* de Noel Coward. Regia: Șerban Puiu. Scenografia: Ioana Popescu. Ilustrația muzicală: Vladimir Stavăr. Cu: Gabriela Popescu (*Madam Arcati*), Marius Florea Vizante (*Charles*), Monica Davidescu (*Ruth*), Alexandra Velniciuc (*Elvira*), Raluca Ghervan (*D-na Bradman*), Vasile Flutur (*Dr. Bradman*), Ioana Ancea (*Edith*). Data reprezentației: 3 septembrie 2009.

Bunăvoința necunoscuților

„Întotdeauna m-am bazat pe bunăvoința necunoscuților” este ultima replică – sfâșietoare – a lui Blanche Dubois, din piesa *Un tramvai numit dorință* de Tennessee Williams. Eroina se abandonează, în final, înfrântă și umilită. Făcuse o ultimă tentativă de a minți, mințindu-se pe sine, și a eșuat. Mai mult decât decăderea marilor familii din sudul Statelor Unite, drama arată cum iluzia, frumusețea, eleganța părăsesc această lume, cu melancolie și resemnare. Nimeni nu a creat asemenea personaje feminine, pline de grație inefabilă și mister tulburător, ca Tennessee Williams, acest dramaturg care nu iubea, fizic, femeile, dar care le înțelegea ca nimeni altul, având, el însuși, un suflet feminin. Lady din *Orfeu în infern*, Alma din *Vară și fum*, Alexandra del Lago din *Dulcea pasăre a tinereții*, Blanche din *Un tramvai numit dorință* sunt personaje de care nu poți să nu te îndrăgostești, atunci când le vezi pe scenă, pentru că, în viață, e mai bine să te ții departe de ele. Toate aceste personaje fascinante vor fi curând uitate, deoarece teatrul lui Tennessee Williams, mult jucat și lăudat, aproape în întregime ecranizat, s-a demodat. Nuanțele psihologice nu se mai poartă, conflictul dramatic este, el însuși, depășit. De aceea, a juca astăzi *Un tramvai numit dorință* este riscant, nu doar pentru că piesa vine din lumea de alaltăieri, ci și, mai ales, pentru că pentru toți spectatorii există, ca model redutabil de referință, filmul lui Elia Kazan cu Vivien Leigh și Marlon Brando, iar, pentru cei mai în vârstă, spectacolul lui Liviu Ciulei de la Teatrul „Lucia Sturdza-Bulandra”, cu Clody Bertola și Victor Rebengiuc.

Tânărul regizor armean Suren Shahverdian a sfidat toate aceste pericole, iar McRanin, directorul teatrului „Tony Bulandra” din Târgoviște, l-a susținut, pe bună dreptate. Prezența regizorului la Festivalul Babel, unde a prezentat un spectacol neobișnuit după *Psychosis* de Sarah Kane, era o garanție. Festivalul, un eveniment prestigios, de nivel european, desfășurat la Târgoviște, prin eforturile artistice și manageriale ale lui McRanin și Horațiu Mihaiu, l-a pus pe Suren Shahverdian într-un context în care emulația era dificilă, dar el a rezistat, mai mult, s-a făcut remarcat. În paranteză fie spus, Festivalul Babel, dar și activitatea curentă a teatrului, irită autoritățile locale, din motive pe care doar psihanaliztii le-ar putea identifica. Teatrului i-au fost tăiate toate fondurile, cu excepția salariilor și a facturilor